

Gemeenteraadsverkiezingen 2018

De opgaven uit de Staat van Utrecht

Op 30 maart is de Staat van Utrecht 2017 gelanceerd. De Staat van Utrecht is een digitale, regionale kennisbron bedoeld om maatschappelijke opgaven binnen de provincie te kunnen signaleren en agenderen.

De Staat van Utrecht kan u interessante inzichten bieden in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 en bij het schrijven van de verkiezingsprogramma's. Om die reden hebben wij in dit inspiratiedocument de maatschappelijke opgaven uit de Staat van Utrecht voor u samengevat. U vindt deze op de volgende pagina's.

De Staat van Utrecht als monitoringsinstrument

De Staat van Utrecht omvat 12 hoofdthema's, 40 subthema's en circa 200 indicatoren die tezamen een beeld geven van het woon-, werk- en leefklimaat in de 26 Utrechtse gemeenten. Op de website (www.staatvanutrecht.nl) vindt u vooral kwalitatieve informatie en analyse en duiding van de data, aangevuld met kaarten, tabellen en figuren. Daarnaast kunt u in de interactieve databank (www.staatvanutrecht.databank.nl) zelf data en gegevens oproepen. U vindt hier gegevens op gemeentelijk en provinciaal niveau voor de periode 2010 tot heden (voor zover beschikbaar).

De Staat van Utrecht als aanjager van de maatschappelijke dialoog

De Staat van Utrecht signaleert verschillende maatschappelijke opgaven en vraagstukken. Daarmee is het niet alleen een monitor, maar ook een instrument om met elkaar in gesprek te gaan over deze maatschappelijke opgaven. Welke thema's spelen er nu? Waar gaat het goed met de regio en waar bevinden zich juist de opgaven voor de toekomst? Wat zou er op (beleids-)agenda's moeten worden geplaatst en wie zouden daarbij moeten worden uitgenodigd?

De Staat van Utrecht als bron voor de gemeenteraadsverkiezingen

De Staat van Utrecht geeft veel inspiratie voor de komende raadsperiode. Welke dilemma's spelen er in de provincie Utrecht? Hoe scoort uw gemeente op indicatoren ten opzichte van andere gemeenten en wat kunt u daarvan leren? En welke speerpunten kunt u meenemen, bijvoorbeeld in uw eigen verkiezingsprogramma of gemeentebegroting?

U vindt in de Staat van Utrecht indicatoren, die te gebruiken zijn als benchmark, de politieke agenda voeden, belangrijke input leveren voor het vormgeven van beleid en helpen bij het (gezamenlijk) oppakken van maatschappelijke opgaven en urgenties.

Voor iedereen met hart voor de provincie

De Staat van Utrecht wil zoveel mogelijk partijen in de regio uitnodigen om mee te praten en te denken over uiteenlopende soorten maatschappelijke vraagstukken. Daarvoor worden regelmatig activiteiten en bijeenkomsten georganiseerd. Daarmee wordt gestimuleerd dat partijen door gezamenlijke aanpak en samenwerking een regiostrategie formuleren die invulling geeft aan de vraagstukken en opgaven uit de Staat van Utrecht.

Initiatief van de provincie Utrecht

De Staat van Utrecht is een initiatief van de provincie Utrecht en is tot stand gebracht in nauwe samenwerking met de gemeente Utrecht en het Netwerk Utrecht2040. Voor het samenstellen van de Staat van Utrecht is gebruik gemaakt van uiteenlopende bronnen (geen eigen meetgegevens) en bij de productie is een groot aantal belanghebbenden en experts geconsulteerd. De Staat van Utrecht is daarmee een product voor, door en met zoveel mogelijk partijen in de provincie Utrecht.

Wilt u meer informatie of contact opnemen? Dat kan via info@staatvanutrecht.nl.

Staat van Utrecht 2017 – maatschappelijke opgaven

Bevolking

- **Vergrijzing:** Er wordt vooral vergrijzing van de bevolking in kleinere gemeenten voorzien. Hoe kan een passend voorzieningenaanbod op het gebied van wonen, openbaar vervoer, recreatie en zorg gerealiseerd worden?
- **Eenpersoonshuishoudens:** Het aantal eenpersoonshuishoudens gaat stijgen. Is er voldoende passende woonruimte?
- **Starterswoningen:** Jongeren gaan later het huis uit. Hoe maken zij een soepele overgang naar zelfstandig wonen?

Wonen

- **Woningvoorraad:** Voor de komende decennia is nog een forse bevolkingsgroei voorzien in de provincie. Hoe kan de woningvoorraad hierop het beste worden afgestemd?
- **Woningtypen:** Door verschuivingen in samenstelling van huishoudens in de provincie, zullen in de toekomst meer en andere typen woningen nodig zijn. Gezien de huidige woningvoorraad zijn vooral ook kleinere woningtypen voor jongvolwassenen en (zorgbehoevende) ouderen gewenst.
- **Duurzaamheid:** De omslag naar duurzame energie is één van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving. Welke materiële en immateriële maatregelen kunnen bijdragen aan het bevorderen van duurzaam wonen?
- **Betaalbaar wonen:** Voor circa 20% van inwoners in de provincie geldt dat zij moeite hebben met rondkomen. Het voorzien in betaalbare woningen is een belangrijke maatschappelijke opgave.

Economie

- **Bereikbaarheid:** Utrecht is economisch gezien een sterke provincie. De belangrijkste opgave is om deze positie te handhaven en waar mogelijk te versterken. Eén van de voorwaarden daarvoor is te zorgen voor optimale bereikbaarheid van de economische kerngebieden.
- **Innovatiekracht:** De provincie bekleedt een topospositie in Europa als innovatieregio. Toch ligt het de innovatiekracht onder die van Europese regio-gemiddelde. Hoe kan de topospositie verder behouden of versterkt worden?
- **Snelgroeiers:** In de regionale economie doet zich momenteel een kentering voor in de toename van het aantal snelgroeivestigingen. Hoe kan deze ontwikkeling worden bijgestuurd?
- **Nieuwe competenties:** Utrecht speelt een grote rol in de gezondheidseconomie. In de veranderende zorgsector zijn nieuwe professionals nodig met nieuwe competenties. Hoe kan deze innovatieve ontwikkeling verder worden ondersteund?
- **Leegstand:** Het leegstaande vastgoed vraagt in toenemende mate aandacht. Welke aanpak vraagt dit?

Werk en inkomen

- **Inkomensongelijkheid:** Werkloosheid is nog steeds actueel in de provincie en niet gelijk verdeeld over alle gemeenten en opleidingsklassen. Hoe kunnen risico's op toenemende inkomensongelijkheid zoveel mogelijk worden omgebogen?
- **Arbeidsmarkttoeleiding:** Welke initiatieven zijn nodig om gesignaleerde tekorten in de aansluiting vmbo-mbo-arbeidsmarkt in de provincie te optimaliseren?
- **Armoede:** Voor circa 20% van de inwoners in de provincie geldt dat zij moeite hebben met rondkomen. Op welke manieren kan hierop ondersteuning worden geboden?

Onderwijs

- **Taal- en digitale vaardigheid:** 6,3% van de Utrechtse bevolking is volgens recent onderzoek laaggeletterd en er is sprake van grote verschillen in de mate waarin bevolkingsgroepen digitaal vaardig zijn. Hoe kan voorkomen worden dat kansen op maatschappelijke participatie hierdoor verslechteren?
- **Arbeidsmarktaansluiting:** Welke initiatieven zijn nodig om (v)mbo leertrajecten beter te laten aansluiten op de Utrechtse arbeidsmarkt?

Burgerschap

- **Sociale cohesie:** De manier waarop burgers zich verbonden voelen met elkaar, heeft zijn weerslag op het maatschappelijke klimaat van een buurt of regio. Hoe kunnen bewoners zoveel mogelijk uitgenodigd worden om zich in te spannen voor hun eigen buurt?

Gezondheid en sport

- **Fysieke omgeving:** De leefomgeving is van invloed op ieders gezondheid. Hoe richten we deze zo in dat zij steeds meer uitnodigt om te bewegen, te ontspannen en te ontmoeten?
- **Bewegen:** Voldoende bewegen leidt tot gezondheidswinst. Hoe kunnen we regelmatige lichamelijke activiteit in het algemeen stimuleren?
- **Milieu:** Luchtverontreiniging en geluidsoverlast brengen gezondheidsrisico's mee. Hoe kunnen we deze met gezamenlijke inspanning zoveel mogelijk voorkomen en terugbrengen? Welke (innovatieve) oplossingen dragen bij aan duurzame en schone mobiliteit?

Cultuur, recreatie en natuur

- **Leefkwaliteit:** De bevolking in de provincie zal nog verder gaan toenemen. Hoe zorgen we voor behoud en uitbreiding van leefkwaliteit in de vorm van recreatieve - en culturele voorzieningen en aantrekkelijk landschap?
- **Leefomgeving:** De leefomgeving is van invloed op ieders gezondheid. Hoe richten we deze zo in dat zij meer uitnodigt tot gezond gedrag?
- **Stad-land verbindingen:** Er is een toenemende trek naar de stad. Hoe zorgen we voor een uitnodigende en tevens duurzame stad-plattelandsverbindingen?
- **Natuur:** Hoe zorgen we voor het duurzaam in stand houden van de in de provincie voorkomende soorten planten en dieren?

Milieu, water en duurzaamheid

- **Milieu:** Luchtverontreiniging en geluidsoverlast brengen gezondheidsrisico's mee. Hoe kunnen we deze met gezamenlijke inspanning zoveel mogelijk voorkomen en terugbrengen? Welke (innovatieve) oplossingen dragen bij aan een aan duurzame en schone mobiliteit?
- **Klimaatverandering:** Klimaatveranderingen leiden tot toenemende risico's op hittestress en wateroverlast. Hoe kunnen we de gezondheids- en veiligheidsrisico's in de provincie zo klein mogelijk maken?
- **Hernieuwbare energie:** Het percentage hernieuwbare energie in de provincie is relatief laag. Hoe kunnen we dit vergroten?
- **Duurzaamheid:** De omslag naar duurzame energie is één van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving. Welke materiële en immateriële maatregelen kunnen bijdragen bij aan het bevorderen van duurzaam wonen?
- **Drinkwater:** Er worden nog bestrijdingsmiddelen aangetroffen in het grondwater nabij drinkwaterputten. Wat kunnen we er gezamenlijk aan doen om de kwaliteit van het drinkwater te verbeteren?
- **Overstroming:** Door de (lage) ligging van grote delen van de provincie blijft er een risico op overstroming. Hoe kunnen we deze risico's terugdringen?

Mobiliteit en bereikbaarheid

- **Bereikbaarheid:** Door de groei van de bevolking en economie, neemt ook de mobiliteit toe. Hoe zorgen we dat ook de economische kerngebieden en toplocaties als het Utrecht Science Park, voor alle modaliteiten, goed ontsloten blijven?
- **Duurzaamheid:** Welke (innovatieve) oplossingen dragen bij aan meer slimme, duurzame en schone mobiliteit?
- **Leefklimaat:** Door de toename van de mobiliteit komt ook het leefklimaat onder druk te staan. Hoe zorgen we voor een goed evenwicht in het ruimtebeslag voor mobiliteit en de leefomgevingskwaliteiten?
- **First & last mile:** Naast de regionale en nationale weginfrastructuur vraagt ook de infrastructuur binnen de stadsgrenzen om sturing en afstemming. Hoe zorgen we dat ook het voor- en natransport (first & last mile) in de van de deur-tot-deur reis optimaal ontwikkeld wordt?
- **Fietsnetwerk:** Hoe faciliteren we de groei van het fietsgebruik en komen we tot een regionaal fietsnetwerk dat voldoet aan de kwaliteitseisen van veilig, comfortabel en snel? Onder andere de komst van snelle e-bikes vraagt daarbij andere inpassingen voor infrastructuur en veiligheid.

Veiligheid

- **Nieuwe vormen onveiligheidsgevoel:** Het veiligheidsgevoel van veel inwoners heeft voor een deel te maken met afwezigheid van criminaliteit in de fysieke omgeving. In de veranderende samenleving zijn onveiligheidsgevoelens ook verbonden aan mondiale politieke ontwikkelingen (radicalisering) en aan de opkomst van uiteenlopende vormen van cybercriminaliteit. Hoe kunnen we hier zo goed mogelijk een antwoord op geven?

Zorg en welzijn

- **Vergrijzing:** Kleine gemeenten vergrijzen meer dan grote steden: zijn er voldoende passende voorzieningen? En wordt er voldoende rekening gehouden met de variëteit in leefstijl en zorgbehoeften van de komende generaties 75-plussers?
- **Zelfredzaamheid:** De rol van mantelzorgers zal in de toekomst verder gaan toenemen. Niet iedereen is echter even vaardig in het vragen om hulp en inschatten wat er nodig is. Hoe kunnen we als samenleving zorgen voor een maximale afstemming van hulpaanbod op hulpvragers.
- **Digitale- en taalvaardigheid:** Om zelfredzaam te kunnen functioneren in de maatschappij zullen inwoners in de toekomst steeds meer digitale- en taalvaardigheden nodig hebben. De digitale kloof dreigt echter steeds groter te worden. Hoe kan het beste worden ingezet op versterking van deze vaardigheden voor iedereen?